

УДК 636.083.14

**ЯКІСНА ПІДСТИЛКА ДЛЯ ХУДОБИ – ВИСОКІ ДОБОВІ
НАДОЇ І ПРИРОСТИ ЯЛОВИЧИНИ**

Димченко Д.В., магістр,

Дерева С.В., ст. викладач

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного, м. Мелітополь, Україна

Комфорт худоби залежить від характеристик покриття підлоги приміщення, де вона відпочиває. Комфортна «ліжка» - це зручність для тварини і важливий чинник економіки господарства.

Використовуваний матеріал «ліжка» для худоби, звичайно, в першу чергу залежить від обраної технології утримання, типу ВРХ та фінансових можливостей підприємства.

Велике економічне значення має обладнання «ліжка» для корів молочних порід. Адже для отримання максимальної молочної продуктивності корова має відпочивати лежачи майже 14 годин на добу. Якщо корова зручно лежить, приплив крові до вимені збільшується на 50% і молока виробляється більше. Але якщо вона постійно ходить корівником або стоїть у стійлі, а лягає тільки повністю знесилений, то, очевидно, всьому виною незручна підстилка. У той же час, правильний вибір підстилки забезпечує коровам комфортний відпочинок, зменшує стресовий фактор і знижує ризик захворювань [1,2].

Для м'ясної худоби вигідніше використовувати глибоку підстилку з соломи. При створенні глибокої підстилки спочатку викладається перший шар соломи в 10-15 см. У міру забруднення підкладається свіжа підстилка (раз на тиждень по 3-4 рулони або 500 кг соломи). Коли настає весна, вся худоба виганяється на пасовище та приміщення провітрюється. А влітку, в середині липня, солома, що перегнила, з гноєм вигрібається бульдозером. Отримане добриво можна продати. Але треба враховувати, що соломи для утримання на глибокій підстилці потрібно багато [3,4].

Яка підстилка ефективніша - органічна чи неорганічна? Як правило, більшість аграріїв продовжують використовувати звичний для них матеріал - солому, тирсу та пісок. А дехто вже випробовує на міцність нові види підстилки - перероблений гній або сучасні багат шарові матраци з неорганічних матеріалів.

Солома, тирса або торф, традиційні матеріали для підстилки в Україні, мають наступні переваги: тепле місце для відпочинку, природне середовище для тварини. Але вони також мають і ряд недоліків, створюють середовище для розвитку бактерій, що викликає

різні захворювання. Наприклад, солома травмує вим'я корови, а також погано абсорбує вологу і ускладнює процес гноєвидалення. Крім того, підстилкові матеріали на основі соломи становлять значну частину загальних витрат на утримання ферми. Наприклад, вартість соломи придатної якості (вільна від бур'янів, не затхла, не запліснявіла або заіржавлена) постійно зростає. Якщо на одну корову щодня необхідно у середньому 12-15 кг соломи, то на ферму в 400 голів знадобиться 4-6 т на день. Ці цифри відповідають врожаю з 1-1,5 га ріллі.

Іншим варіантом підстилки на органічній основі є застосований вже понад 20 років європейськими фермерами перероблений гній. В Україні така підстилка тільки починає впроваджуватися у практику сільгоспвиробників. На сьогоднішній день переробка стоків гною в підстилку для тварин є однією із сучасних технологій у галузі молочного тваринництва. Матеріал, отриманий з твердих складових гною, є високоякісним компостом з низьким вмістом вологи, без запаху і без патогенної мікрофлори. При використанні підстилки з твердої переробленої фракції гною ризик появи маститу вимені мінімізується, так як вся мікрофлора, що міститься в підстилці, є рідною для корови. Однак успішно застосовувати підстилку з компосту можна лише в теплому сухому кліматі, оскільки в приміщенні з підвищеною вологістю вона поступово перетворюється на гній [5-7].

До найпростішої підстилки, виготовленої з неорганічних матеріалів при безприв'язному утриманні, відносяться гумові мати, на які для додаткового комфорту накидаються подрібнена солома, тирса або перероблений гній. Вони мають попит у аграріїв через свою невисоку вартість. Але вибираючи такий варіант підстилки слід враховувати, що корова немає м'язів, які забезпечують плавне присідання, тому з відривом 30 сантиметрів від підлоги вона падає. І оскільки вага середньої тварини становить 600 кг, то при зіткненні з твердим матом корова швидко набиває садна і забиті місця, що призводять до хвороб ніг і суглобів. Крім того, покриття з монолітної гуми можуть призвести до переохолодження тварини за умов холодної погоди. Тому шар підстилкового матеріалу з подрібненої соломи або тирси повинен бути досить великим, щоб уникнути всіх перерахованих вище мінусів. Деякі фахівці рекомендують для молочних корів, що містяться в теплих або холодних корівниках, використовувати матраци на основі різних неорганічних сучасних матеріалів. Так, наприклад, у Канаді та США велике поширення набули матраци, що складаються з безлічі компонентів (рубаної гуми, латексу, підкладки зі спіненого поліуретану, водонепроникного воскового покриття).

У європейських країнах (Німеччині, Данії) найбільшого поширення набули матраци простішої конструкції, що складаються з наступних елементів. Як верхній шар, що витримує всі навантаження, застосовується насамперед еластична первинна гума з тканинною

прокладкою, що зміцнює її. Це особливо гігієнічний матеріал, оскільки він має антигрибкову та антибактеріальну дію. Зручне розташування тварин при відпочинку досягається завдяки наповнювачу, розташованому під шаром гуми. Як наповнювач використовується спінений матеріал з латексним або поліуретановим наповненням, так- як він має особливу еластичність.

Завдяки такій комбінації матеріалів у матраці зносостійкість поєднується з високим ступенем комфорту за умови відносно невисокої ціни. З усього вищесказаного можна зробити висновок, що підстилка повинна бути м'якою, щоб падаючи на неї корова не отримувала травм, чого не можна сказати, про, наприклад, гумові мати. Підстилка повинна мати водонепроникне покриття, що перешкоджає розвитку бактерій, чого не можна сказати про солому. Також килимки мають бути зносостійкими. Всі системи покриттів повинні мати здатність витримувати сильні навантаження протягом багатьох років. До цих навантажень відносяться: стирання ратицями, точковий тиск ратицями та суглобами, потрапляння молока та сечі, тепло тіла тварини та сонячне випромінювання.

Список використаних джерел

1. Болтянська Н.І., Дереза С.В. Аналіз причин захворювання корів на субклінічний мастит. Технічне забезпечення інноваційних технологій в агропромисловому комплексі: Мат. II Міжнар. наук.-практ. конф. Мелітополь: ТДАТУ, 2020. С. 205-209.

2. Дереза О.О. Залежність продуктивності тварин від показників якості питної води. Меліорація та водовикористання. Професійна освіта: стан та перспективи: матеріали XIII наук.-практ. конф. Якимівка, 2021. С. 50-54.

3. Дереза С.В. Визначення основних заходів енергоефективного функціонування агропромислового комплексу України. Мелітополь: ТДАТУ, 2020. С. 426-431.

4. Болтянський Б.В. Енерго- та ресурсозбереження в тваринництві: Підручник для здобувачів вищої освіти закладів вищої освіти / Б.В. Болтянський, О.Г. Скляр, Р.В. Скляр та ін. К.: Видавничий дім «Кондор», 2020. 410 с.

5. Скляр Р.В., Скляр О.Г., Болтянська Н.І., Болтянський Б.В., Дереза С.В. Методи інтенсифікації процесів одержання біогазу. The third international scientific congress of scientists of Europe. 2019. P. 56

6. Болтянська Н.І. Проектування та монтаж техніки агропромислового виробництва»: курс лекцій / Н.І. Болтянська, Б.В. Болтянський, С.В. Дереза. Мелітополь: Видавничо-поліграфічний центр «Люкс», 2020. 196 с.

7. Болтянська Н.І. Машиновикористання техніки в тваринництві: курс лекцій / Н.І. Болтянська, О.Г. Скляр. Мелітополь: ТДАТУ, 2019. 160 с.